

Stwórca

Wiara w **Boga** jako **Stwórcę** nieba i ziemi, od niepamiętnych czasów była utwierdzona przez proroków i innych autorów ksiąg **TaNaK** (ST). Jednakże wraz z pojawieniem się **Brit Chadasza** (NT), na podstawie niektórych wypowiedzi apostołów, zaczęto wierzyć, że to **Jeszua** jest **Stwórcą** wszechświata. Gdzie leży prawda?...

Zobaczmy, czego uczyli prorocy:

Malakhi (Mal.) 2:10 BW

Czy nie mamy wszyscy jednego ojca? czy nie jeden Bóg nas stworzył?

Bereszit (1 Mojż.) 14:22 BW

Lecz Abram odpowiedział królowi Sodomy: Podnoszę rękę swą do Pana (JHWH), Boga Najwyższego, stwórciela nieba i ziemi.

Jeszajah (Izaj.) 44:24 BW

Ja jestem Pan (JHWH), Stwórca wszystkiego, Ja sam rozciągnąłem niebios, sam ugruntowałem ziemię - kto był ze mną?

Jeszajah (Izaj.) 45:12 BW

Ja uczyniłem ziemię i stworzyłem na niej ludzi, moje ręce rozciągnęły niebios a Ja daję rozkazy wszystkiemu ich wojsku.

Z wypowiedziami proroków zgadza się **Mesjasz**, uznający **swego Boga** za Stwórcę wszechświata:

Mk.13:19 BW

Albowiem dni owe będą taką udręką, jakiej nie było aż dotąd od początku stworzenia, którego dokonał Bóg, i jakiej już nie będzie.

Mt.19:4 BW

A On (Jeszua), odpowiadając, rzekł: Czyż nie czytaliście, że Stwórca od początku stworzył mężczyznę i kobietę?

Nie inaczej nauczali też apostołowie:

Rzym.1:25.BW

Ponieważ zamienili Boga prawdziwego na fałszywego i oddawali cześć, i służyli stworzeniu zamiast Stwórcy, który jest błogosławiony na wieki. Amen.

Dz.Ap.17:24,31.BW

Bóg, który stworzył świat i wszystko, co na nim, Ten będąc Panem nieba i ziemi, nie mieszka w świątyniach ręką zbudowanych... Gdyż wyznaczył dzień, w którym będzie sądził świat sprawiedliwie, przez męża, którego ustanowił, potwierdzając to wszystkim przez wskrzeszenie go z martwych.

Obj.4:10,11.BW

Upada dwudziestu czterech starców przed tym, który siedzi na tronie, i oddaje pokłon temu, który żyje na wieki wieków i składa korony swoje przed tronem, mówiąc: Godzien jesteś, Panie i Boże nasz, przyjąć chwałę i cześć, i moc, ponieważ Ty stworzyłeś wszystko, i z woli twojej zostało stworzone, i zaistniało.

Przeczytajmy także: 1 Mojż.1:1; 2:4; 2 Mojż.20:11; 2 Król.19:15; Neh.9:6 Job 9:8,9; 38:4; Ps.33:6; 95:5; 115:15; 124:8; 134:3; 146:6; Przyp.Sal.8:26-29; Iz.40:26,28; 42:5; 45:18; 51:13; Jr.10:12; 27:5; 51:15 Am.5:8; Jon.1:9; Zach.12:1; Mk.10:6; Dz.Ap.14:15; Ap.14:7

Widzimy zatem, że od **TaNaK** (ST) po **Brit Chadasza** (NT), świadomość tego, kto jest **Stwórcą** wszechświata, była ugruntowana wśród ludu Bożego. Jak zatem rozumieć takie fragmenty jak np. **Kol.1:15-18** czy **Hebr.1:2,8-12**? Przystudiujmy co Rabbi Saul z Tarsu mówił w swoim liście do wierzących w Kolosach.

Kol.1:15-18 BW

15 On jest obrazem Boga niewidzialnego, pierworodnym wszelkiego stworzenia, 16 Ponieważ w nim zostało stworzone wszystko, co jest na niebie i na ziemi, rzeczy widzialne i niewidzialne, czy to trony, czy panowania, czy nadziemskie władze, czy zwierzchności; wszystko przez niego i dla niego zostało stworzone. 17 On też jest przed wszystkimi rzeczami i wszystko na nim jest ugruntowane, 18 On także jest Głową Ciała, Kościoła; On jest początkiem, pierworodnym z umarłych, aby we wszystkim był pierwszy.

Przyjrzyjmy się tym czterem podkreślonym przyimkom:

w - w grece: **en** - Thayer's Greek Definitions:

1. **w, przez, z**

Strong's Hebrew and Greek Dictionaries Nr.1722 znaczy także:

o, po, pośród, z powodu, pomiędzy, na, z tej przyczyny

przez - w grece: **dia** - Thayer's Greek Definitions:

1. **przez**

a) odnośnie miejsca: **u, w**

b) odnośnie czasu: **podczas, przez cały czas**

c) odnośnie znaczenia: **przez, przy, przy pomocy**

2. **przez**

a) **podstawa i powód przez które coś jest lub nie jest robione**

b) **z powodu**

c) **z tej właśnie przyczyny**

d) **dlatego**

Strong's Hebrew and Greek Dictionaries Nr.1223 znaczy także:

po, zawsze, pośród, aby uniknąć, przy, z, do

dla - w grece: **eis** - Thayer's Greek Definitions:

1. **do, w kierunku, dla, pośród**

Strong's Hebrew and Greek Dictionaries Nr.1519 znaczy także:

przeciw, przed, dotyczący, jak

przed - w grece: **pro** - Thayer's Greek Definitions:

1. **przed**

Strong's Hebrew and Greek Dictionaries Nr.4253 znaczy także:

ponad, ważniejszy od

Pokazałem znaczenia słownikowe tych przyimków, aby uzmysłowić sobie, że możliwości przetłumaczenia tych wersetów jest o wiele więcej, a w szczególności przyimek "**przez**" może być traktowany nie **instrumentalnie**, lecz **przyczynowo** jak w punkcie drugim Thayer's Greek Definition: **z powodu, z tej przyczyny**. Taka możliwość rozumienia tego przyimka istnieje też w polskim odpowiedniku tego słowa, podam dwa przykłady:

*Ten stół jest zrobiony **przez** niego* - znaczenie instrumentalne: on go zrobił.

*Spóźniłem się **przez** niego* - znaczenie przyczynowe: spóźniłem się z jego powodu.

Takie tłumaczenie tego przyimka jest bardzo popularne w polskich przekładach **Brit Chadasza (NT)** w wielu fragmentach, dla przykładu podaję dwa:

Dz.Ap.16:3.BW

*Paweł chciał, aby ten udał się z nim w drogę, toteż wzięwszy go, obrzezał **ze względu na** (dia) Żydów, którzy mieszkali w owych okolicach.*

Jana.12:11.BW

*Gdyż wielu Żydów **z powodu** (dia) niego odeszło i uwierzyło w Jezusa.*

Greckie "**en**" często także zbliża się w jego znaczeniu do "**dia**" oznaczając powód, przyczynę czegoś:

Dz.Ap.7:29.BW

*I uciekł Mojżesz **z powodu** (en) tego słowa, i stał się przychodniem w ziemi madiańskiej,*

Greckie "**pro**" posiada oprócz znaczenia określającego czas, także znaczenie ważności i w tym znaczeniu jest użyte w:

Jk.5:12.BW

A **przede** (*pro*) *wszystkim, bracia moi, nie przysięgajcie ani na niebo, ani na ziemię, ani nie składajcie żadnej innej przysięgi.*

1Ptr.4:8.BW

Nade (*pro*) *wszystko miejcie gorliwą miłość jedni ku drugim, bo miłość zakrywa mnóstwo grzechów.*

Mając to wszystko na uwadze, możemy pokusić się o przetłumaczenie fragmentu z **Kol.1:15-18** w ten sposób:

Kol.1:15-18.

*15 On jest obrazem Boga niewidzialnego, pierworodnym wszelkiego stworzenia, 16 Ponieważ **przez wzgląd** na niego zostało stworzone wszystko, to co jest na niebie i na ziemi, rzeczy widzialne i niewidzialne, czy to trony, czy panowania, czy nadziemskie władze, czy zwierzchności; wszystko z **powodu** niego i **dla** niego zostało stworzone. 17 On też jest **ponad** wszystkimi rzeczami i wszystko na nim jest ugruntowane, 18 On także jest Głową Ciała, Kościoła; On jest początkiem, pierworodnym z umarłych, aby we wszystkim był pierwszy.*

Tłumaczenie to nie tylko jest zgodne z zasadami gramatyki, ale oddaje właściwie kontekst i cel tego ustępu Pisma, który od dwunastego wersetu mówiąc o dziedzictwie świętych i Królestwie Syna, pokazuje wywyższoną pozycję Mesjasza z powodu którego i dla którego wszystko zostało uczynione. On jest celem i powodem Bożego stworzenia. Doskonale oddaje tę myśl końcówka wersetu osiemnastego: **aby we wszystkim był pierwszy**. Tę myśl podnosi też pierwszy z cytowanych wersetów nazywając Syna pierworodnym wszelkiego stworzenia. Bycie pierworodnym niesie ze sobą znaczenie wywyższenia i łączy się z dziedzictwem, jako, że pierworodny syn dziedziczył podwójną część dziedzictwa:

5.Mojż.21:17.BW

*Lecz uzna za pierworodnego syna tej nie lubianej, dając mu **podwójnie** ze wszystkiego, co posiada, gdyż on jest pierwociną siły jego, jemu przysługuje **prawo pierworodztwa**.*

Jezua jako pierworodny syn Boży, jest nazwany w Liście do Hebrajczyków z tego właśnie względu *dzieścicem wszechrzeczy* (Hebr.1:2). Także **Psalm 89** potwierdza fakt, że pierworodztwo oznaczało pozycję wywyższenia:

Ps.89:27-28.BW

*On wzywać mnie będzie: Tyś Ojcem moim, Bogiem moim i skałą zbawienia mego. Ja zaś uczynię go **pierworodnym, najwyższym wśród królów** ziemi.*

Tak więc Rabbi Saul z Tarsu nie zaprzeczył w swoim liście nauce proroków i swego Pana Jezui Mesjasza, co do tego, kto stworzył ten świat, lecz podkreślił znaczenie jakie Bóg nadał Mesjaszowi, głosząc, że wszystko to zostało uczynione z myślą o Mesjaszu i jego przyszłym Królestwie, aby on był ponad wszystkimi: **Król królów i Pan panów**.

Dodatek

Od napisania tego artykułu w styczniu 2004 roku doczekał się on polemiki Grzegorza Żebrowskiego na stronie "Trynitaryści - strona apologetyczna" pod tytułem: "Czy Jezus jest stwórcą?". Choć nie zamierzam na te polemikę teraz odpowiadać, to jednak uważam, że warto przyjrzeć się głównemu argumentowi tam postawionemu. Argument ten dotyczy możliwości tłumaczenia greckiego zaimka "dia" jako "z powodu". Ale oddajmy głos autorowi zarzutu:

Co innego oznacza słowo dia, po którym następuje genitivus (dopełniacz), a zupełnie oznacza co innego, gdy następuje po nim accusativus (biernik).

Przyimek dia w połączeniu z genitivusem wskazuje zazwyczaj na wykonawcę czynności, a nie znany mi jest żaden jednoznaczny przypadek, w którym mógłby wskazywać na przyczynę, czy też powód, dla którego to zostało coś wykonane, jak to sugeruje pan Artur Olczykowski. Z takim znaczeniem możemy mieć do czynienia w przypadku, kiedy ten przyimek dia jest połączony z accusativusem (Patrz Wielki Słownik Grecko-Polski Nowego Testamentu, Remigiusz Popowski, Vocatio, Warszawa 1997, str. 125)

„A. *Dia* z gen. [...]III. O środku, o narzędziu, o czynniku działającym lub pośredniczącym, o sposobie, przez, dzięki czemuś, przy pomocy czegoś, za pośrednictwem czegoś, pod wpływem czegoś. [...]2. Z gen. osób. a. Dla oznaczenia pośrednika czynności; często o pośredniku czynności Boga lub czynności ludzi, kierowanej do Boga, przez, za pośrednictwem, np. [...] Kol 1,16 [...]”

„*Dia* z acc [...]II. O racji, o powodzie. 1. Powód dzięki któremu coś się dokonuje, coś wynika, istnieje z powodu, ze względu na coś”

Choć zgadzam się, że istnieje taka zasada, to jednak każdy język, jako twór elastyczny, dopuszcza możliwość występowania wyjątków od ogólnej zasady. Najpierw chcę pokazać przykład w listach apostoła Pawła, w którym wymiennie stosuje słowo "dia" z genitivusem i accusativusem w zdaniach mówiących o tej samej rzeczy:

Rzym. 14:15 BW

Jeżeli zaś z **powodu** (*dia* z accusativusem) pokarmu trapi się twój brat, to już nie postępujesz zgodnie z miłością; nie zatracaj przez swój pokarm tego, za którego Chrystus umarł.

Rzym. 14:20 BW

Dla (*dia* z genitivusem) pokarmu nie niszczy dzieła Bożego. Wszystko wprawdzie jest czyste, ale staje się złem dla człowieka, który przez jedzenie daje zgorzenie.

Widzimy, że dla Pawła nie było problemem wypowiadając się w tych dwóch zdaniach o tej samej sprawie użyć raz "dia" z accusativusem, a raz z genitivusem. Nie jest to także problemem dla tłumaczy polskich przekładów Biblii, aby oddać "dia" z genitivusem w Rzym 14:20 jako "**ze względu**" lub podobnego w tym kontekście znaczeniowo "**dla**":

Rz 14:20 BT

Nie burz dzieła Bożego **ze względu** (*dia* z genitivusem) na pokarmy. Wprawdzie każda rzecz jest czysta, stałaby się jednak zła, jeśliby człowiek spożywając ją, dawał przez to zgorzenie.

Rz 14:20 PNŚ

Prześciancie burzyć dzieło Boże tylko **ze względu** (*dia* z genitivusem) na pokarm. Wprawdzie wszystko jest czyste, ale szkodliwe jest dla człowieka, który spożywa, gdy istnieje powód do zgorzenia.

Rz 14:20 BP

Nie unicestwiają dzieła Bożego **ze względu** (*dia* z genitivusem) na pokarm. Wszystko jest czyste, ale złe jest dla tego człowieka, który w sposób grzeszny spożywa.

Rz 14:20 BG

Dla (*dia* z genitivusem) pokarmu nie psuj sprawy Bożej. Wszystko wprawdzie jest czyste; ale złe jest człowiekowi, który je z obrażeniem.

Rz 14:20 BB

Dla (*dia* z genitivusem) pokarmu nie psuj sprawy Bożej, wszystkie rzeczy są czyste, ale złe jest człowiekowi, który je z zgorzeniem.

Tak więc widzimy, że istnieje możliwość tłumaczenia "dia" z genitivusem w sposób jaki podałem. Dalszymi przykładami są takie teksty jak: Rzym. 8:3 i Filemona 1:22, gdzie także tłumacze polskich przekładów Biblii nie mają problemu oddać rozważane słowo jako "**ze względu**", bądź "**dzięki**", które w danych kontekstach odnosi się oczywiście do przyczyny, a nie narzędzia.

Rz 8:3 BWP

Albowiem gdy nic nie mogło Prawo, które było bezsilne z **powodu** (*dia* z genitivusem) ciała, wtedy zesłał Bóg swojego Syna w ciele podobnym do ciała grzesznego i w tym ciele wydał na grzech, z powodu jego grzeszności, wyrok potępienia.

Rz 8:3 BW

Albowiem czego zakon nie mógł dokonać, w czym był słaby z **powodu** (*dia* z genitivusem) ciała, tego dokonał Bóg: przez zesłanie Syna swego w postaci grzesznego ciała, ofiarując je za grzech, potępił grzech w ciele.

Rz 8:3 PNŚ

A ponieważ Prawo cechowała niemożność, gdy było słabe z **powodu** (*dia* z genitivusem) ciała, Bóg, posyłając własnego Syna w podobieństwie grzesznego ciała i w związku z grzechem, po tępił grzech w ciele.

Fm 1:22 BWP

Przy okazji proszę cię, przygotuj mi jakieś schronienie. Mam bowiem nadzieję, że **dzięki** (*dia* z genitivusem) waszym modlitwom będę wam zwrócony.

Flm 1:22 BT

*A zarazem przygotuj mi gościnę: ufam bowiem, że będę wam zwrócony **dzięki** (dia z genitivusem) waszym modlitwom.*

Flm 1:22 BW

*A zarazem przygotuj mi gościnę, bo mam nadzieję, że **dzięki** (dia z genitivusem) modlitwom waszym otrzymacie mnie w darze.*

Flm 1:22 BP

*Przygotuj mi też gościnę, spodziewam się bowiem, że powrócę do was **dzięki** (dia z genitivusem) waszym modlitwom.*

Flm 1:22 PNS

*Zarazem jednak przygotuj mi kwatere, bo mam nadzieję, że **dzięki** (dia z genitivusem) waszym modlitwom zostanę dla was wypuszczony na swobodę.*

Fragment z Listu do Rzymian nie wymaga chyba komentarza. Jasne jest, że ciało jest POWODEM słabości zakonu. Myślę, że możemy się też zgodzić, że modlitwa jest przyczyną, powodem dla której Bóg coś czyni, a nie narzędziem, które samo coś wykonuje, co musielibyśmy przyjąć, jeśli chcielibyśmy stosować się do zaleceń i rozumienia autora polemiki z moim artykułem:

Przyimek dia w połączeniu z genitivusem wskazuje zazwyczaj na wykonawcę czynności, a nie znany mi jest żaden jednoznaczny przypadek, w którym mógłby wskazywać na przyczynę, czy też powód, dla którego to zostało coś wykonane, jak to sugeruje pan Artur Olczykowski.

Mógłbym rozwijać ten wątek i pokazać wiele innych występowania "dia" z genitivusem w znaczeniu **powodu i przyczyny**, jednak sądzę, że podane przykłady wystarczą do stwierdzenia, że chociaż istnieje ogólna zasada tłumaczenia "dia" z genitivusem jako narzędzia czy pośrednika czynności, to jednak nie jest to zasada "żelazna" i są podstawy aby przetłumaczyć dany fragment z Kol. 1:16-17 tak jak to podałem.

W najbliższym czasie postaram się też podać alternatywną interpretację tego tekstu, nie przeczącą jednak wcześniejszemu wnioskowi, że to Bóg Pana naszego Jezusy Mesjasza jest stwórcą wszechświata.

Przypisy

BW - Biblia Warszawska
BWP – Biblia Warszawsko-Praska
BP - Biblia Poznańska
BB - Biblia Brzeska
BG - Biblia Gdańska
BT - Biblia Tysiąclecia
PNS - Przekład Nowego Świata

Artur Olczykowski [czerwiec 2004]